

13 ኛ ዓመት ቁጥር 2
13th Year No.2

ገጽ 21 ቀን 2000 ዓ.ም
Bahir Dar 27 December,

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ
የአማራ ብሔራዊ ክልል ምክር ቤት

ዝክረ ሕግ ZIKRE HIG

Of the Council of the Amhara National Regional State
in the Federal Democratic Republic of Ethiopia

በአማራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ምክር ቤት ጠባቂነት የወጣ	Issued under the auspices of the Council of the Amhara	✉ 1324 ያንዱ ዋጋ ብር Unit price 1.60
<u>ማውጪ</u> አዋጅ ቁጥር 151/2000 ዓ.ም የተሻሻለው የቀበሌ ማህበራዊ ፍርድ ቤቶች ማቋቋሚያና ስልጣንና ተግባራት መወሰኛ አዋጅ		

አዋጅ ቁጥር 151/2000 ዓ.ም የተሻሻለው የቀበሌ ማህበራዊ ፍርድ ቤቶችን ለማቋቋምና ስልጣንና ተግባራቸውን ለመወሰን የወጣ አዋጅ በህብረተሰቡ መካል የሚነሱ አለመግባባቶችን ህዝቡ በቅድሚያ በራሱ እንዲፈታቸው ማድረግ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤ በነዋሪዎች መካከል የመግባባትና በሰላም አብሮ የመኖር በጎ እሴቶች እንዲዳብሩ ማድረግ ተገቢ በመሆኑ፤ ህብረተሰቡ አለመግባባቶችን የሽምግልና እና በእርቅ ለሚፈታበት የቆየ	

ባህል እውቅና የመስጠትና ጥበቃ ማድረግ እንደሚጠቅም በመታመኑ፤

በህብረተሰቡ መካከል የሚነሱ አለመግባባቶች በቅርብ እልባት እንዲያገኙ በማድረግ ህብረተሰቡን ከብዙ ውጣ ውረድና ካላስፈላጊ ኪሳራ ተገቢ ሆኖ በመገኘቱ፤

በስራ ላይ ያለውን የማህበራዊ ፍርድ ቤቶች ማቋቋሚያና ስልጣንና ተግባራት መወሰኛ አዋጅ ፈጣንና ቀልጣፋ የፍትህ አገልግሎት መስጠት በመያዝናበት አኳኋን ማሻሻል በማስፈለጉ፤

የአማራ ክልል ም/ቤት በተሻለው የብሄራዊ ክልሉ ህገ መንግስት አንቀጽ 49 ንዑስ አንቀጽ 2/1/ እና አንቀጽ 107 ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌዎች ስር በተሰጠው ስልጣን ይህንን አዋጅ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የተሻሻለው የቀበሌ ማህበራዊ ፍርድ ቤቶች ማቋቋሚያና ስልጣንና ተግባራት መወሰኛ አዋጅ ቁጥር 151/200 ዓ.ም.” ተብሎ ሊጠቀስ ይቻላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አግባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

“የአካባቢ ባህልና ወግ” ማለት የቀበሌ ማህበራዊ ፍርድ ቤት የሽምግልና ስራን በሚያከናውንበት አካባቢ በህብረተሰቡ ተዘውትሮ የተለመደና ጎጂ ያልሆነ ልማዳዊ አሰራር ነው፡፡

3. ስለመቋቋም

በእያንዳንዱ የከተማና የገጠር ቀበሌ ውስጥ የቀበሌ ማህበራዊ ፍርድ ቤት

/ ከዚህ በኋላ “ማህበራዊ ፍርድ ቤቱ” እየተባለ የሚጠራ /በዚህ አዋጅ እንደገና ተቋቁሟል፡፡

ገጽ 3 የኦሞራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ገዢ ሕግ ጋዜጣ ቁጥር 2 ታክሳስ 21/////////2000 ዓ.ም

4. ዓላማዎች

ፍርድ ቤቱ በዚህ አዋጅ መሰረት የሚከተሉት አላማዎች ይኖሩታል፡-

1. በህገ መንግስቱ የተረጋገጡ የሕብረተሰቡ መብቶች ጥቅሞች በአካባቢ ደረጃ እንዲከበሩ'የመልካም አስተዳደር ችግሮች እንዲፈቱና የህዝቡ በሰላም አብሮ የመኖር ባህል እንዲዳብር

ለማስቻል የሚቀርቡላቸው አለመግባባቶች በሽምግልና¹ በእርቅና በመግባባት የሚያልቁበትን ሁኔታ መፍጠት & እና

2. መደበኛ ፍርድ ቤቶች በሕግ ከተሰጣቸው ስልጣን ውጪ ያና በዚህ አዋጅ የተመለከቱ አነስተኛ የፍታብሄርና የወንጀል ጉዳዮችን መርምሮ መወሰን፡፡

ክፍል ሁለት

ስለማህበራዊ ፍርድ ቤቶች አደረጃጀት¹ የሽምግልና ስርዓትና

የውሳኔ አሰጣጥ

5. ስለ ፍርድ ቤቱ አደረጃጀትና የሽምግልና ሥርዓት

1. እየንዳንዱ ፍርድ ቤት የመጀመሪያ ደረጃና ይግባኝ ሰሚ አካሎች ይኖራታል፡፡
2. ፍርድ ቤቱ ቁጥራቸው ከ 7 እስከ 9 የሚደርሱ ዳኞች ይኖራታል፡፡ ከሚመረጡት ዳኞች መካከል ቢያንስ አንድ ሶስተኛ (1/3 ኛ) ቁጥር ያላቸው ሴቶች ይሆናሉ፡፡
3. ዳኞቹ ሰብሳቢውንና ምክትል ሰብሳቢውን ከመካከላቸው ይመረጣሉ፡፡
4. በስምምነት ሊያልቅ የሚገባው ማናቸውም ጉዳይ በቀረበ ጊዜ ተከራካሪ ወገኖች ከፍርድ ቤቱ ዳኞች መካከል አንዱን ዳኛ ለአስማንት ይመረጣሉ፡፡

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ 4 ድንጋጌ መሰረተ ተከራካሪ ወገኖች በስምምነት አስማሚውን መሰየም ያልቻሉ እንደሆነ የፍርድ ቤቱ ሰብሳቢ አንድ አስማሚ ይመድብላቸዋል፡፡

6. አስማሚ በተሰጠው ጊዜ ውስጥ ማስማማት አለመቻሉን የገለፀ እንደሆነ ጉዳዩ ሶስት ዳኞች ወዳሉት ፍርድ ቤት በሰብሳቢው አማካኝነት ይመራል፡፡

7. ፍርድ ቤቱ ለማስማት ሞክሮ ባለጉዳዩ ሊሰማለት ያልቻሉ እንደሆነ ለጉዳዩ እልባት ለመስጠት ተገቢ ነው ያለውን ውሳኔ ይሰጣል፡፡

8. በዚህ አንቀጽ በአስማነት የተሳተፈ ማቸውም ዳኛ ያንኑ ጉዳይ መልሶ በይግባኝ የማየት ስልጣን አይኖረውም፡፡

6. ስለ የማህበራዊ ፍርድ ቤቱ ሰብሳ ደኛ ስልጣንና ተግባር

የማህበራዊ ፍርድ ቤቱ ሰብሳቢ ዳኛ በዚህ አዋጅ መሰረት የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. ለፍርድ ቤቱ ክስ ሲቀርብለት ተከሳሹን ጠርቶ ግራ ቀኙ

በስምምነት አንድ አስማሚ እንዲመርጡ ያደርጋል፡፡

2. ባለጉዳዩች አስማሚ ለመምረጥ ያልተስማሙ እንደሆነ ከማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኞች መካከል አንድ አስማሚ መርጦ ለአስማሚውና ለባለጉዳዩች ያሳውቃል፡፡
3. ጉዳዩን በቀጥታ ክስ ጊዜም ይሁን በይግባኝ የሚያዩ ሶስት የማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኞችን ይሰይማል፡፡
4. የማህበራዊ ፍርድ ቤቱ መዛግብትና ሰነዶች በአግባቡ መያዛቸውን ያረጋግጣል፡፡ ይህንኑ ለማናወን በአካባው ከሚገኙ የፍትህና አስተዳደር ተቋማት ድጋፍ ይደረግለታል፡፡

7. ስለ ምክትል ሰብሳቢው ስልጣንና ተግባር

የማህበራዊ ፍርድ ቤት ምክትል ሰብሳቢ በዚህ አዋጅ መሰረት የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. በሰብሳቢው ተለያዩ የሚሰጠውን ተግባር ያከናውናል፣
2. ሰብሳቢው ሳይኖር እርሱን ተክቶ ይሰራል፡፡

8. ጉዳዩ ስለሚታይበት ስፍራ ቀን

1. ሽምግልናው የሚከናወንበት ይህንኑ ለመፈፀም አመች ሆኖ በተገኘ በማናቸውም ስፍራ ይሆናል፣ ሆኖም የግል መኖሪያ ቤቶችንና የመጠጥ መሸጫ ስፍራዎችን አይጨምርም፡፡
2. እያንዳንዱ ማህበራዊ ፍርድ ቤት የንዋሪውን ህዝብ የስራ፣ የኑሮና የእምነት ሁኔታዎችን ግምት ውስጥ በማስገባት የሽምግልና መከናወኛ ቀንና ሰዓቱን ይወስናል፡፡

ክፍል ሶስት

ስለማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኞች ምርጫና ከዳኝነት ስራ

ስለመሰናበት

9. ለማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኝነት ስለመመረጥ

የሕገ-መንግስት አንቀጽ 98 ንዑስ 4 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኛ ቢሆን ይጠቅመኛል ብሎ ህዝቡ ያመነበት እና ህብረተሰቡን ለማገልገል ፈቃደኛ የሆነ ማንኛውም ሰው የማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኛ ሆኖ ሊመረጥ እና ሊያገለግል ይችላል፡፡

10. ከማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኝነት ስለመሰናበት

አንድ የማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኛ ቢከተሉት ምክንያቶች ከዳኝነት ስራው ሊሰናበት ይችላል፡፡

1. ከቀበሌው ነዋሪ ህዝብ በሚገኝ አስተያየት ላይ ተመስርቶ የቀበሌው ምክር ቤት በድምጽ ብልጫ ከዳኝነት እንዲነሳ ሲወስን'
2. ዳኛው በፍላጎቱ ለመልቀቅ ሲጠይቅ'
3. ዳኛው ከዚህ ዓለም በሞት ሲለይ ወይም
4. ዳኛው የመኖሪያ አድራሻውን ከተመረጠበት ቀበሌ ወደ

ሌላ ስፍራ ሲቀያር፡፡

ክፍል አራ

ስለማህበራዊ ፍርድ ቤቶች ስልጣንና

ስለሚመሩባቸው ህጎች

11. ስለ አካባቢያው የዳኝነት ስልጣን

ማንኛውም የማህበራዊ ፍርድ ቤት በዚህ አዋጅ መሰረት የሰረ

ነገር ስልጣኑ የሆነውን ጉዳ ለማየት የሚችለው፡-

ሀ. ተጠሪው ወይም ተከላሽ የሚኖረው ማህበራዊ ፍርድ ቤቱ በሚገኝበት ቀበሌ ሲሆን ወይም

ለ. ለክሱ መንስዔ የሆነው ንብረት የሚገኘው ወይም ድርጊቱ የተፈፀመው ማህበራዊ ፍርድ ቤቱ ቢገኝበት ቀበሌ ክልል ሲሆን ነው፡፡

12. የፍትሃብሄር የዳኝነት ስልጣን

1. ማንኛውም ማህበራዊ ፍርድ ቤት በመከተሉት ጉዳዮች ላይ ፍታብሄራዊ የሰረ-ነገር የዳኝነት ስልጣን ይኖረዋል፡-

ሀ. ግምቱ ከብር 1500 /አንድ ሺህ አምስት መቶ ብር/ ያልበለጠ ማንኛውም የሚንቀሳቀስ ንብረት በተመለከተ&

ለ. ዝርዝሩ በመመሪያ የሚደነገግ ሆኖ& በሌ አዋጅ ለመደበኛ ፍ/ቤቶች ከተሰጡት ውጭ ያሉ' በአካባቢ ደረጃ የሚነሱና በገንዘብ የማይተሙ አለመግባቶችን፡፡

2. ማንኛውም ማህበራዊ ፍርድ ቤት በመንግስት አካት ለሚሰጥ ነፃ አገልግሎት የአመልካቹን የኑሮ ሁኔታ አረጋግጦ ማስረጃ ይሰጣል፡፡

13. የወንጀል የስረ-ነገር ስልጣን

ማህበራዊ ፍርድ ቤት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፓብሊክ የወንጀል ህግ 8 ኛ መጽሃፍ ስር የተካተቱትንና ከዚህ በታች የተመለከቱትን የደንብ መተላለፍ ክሶች ለማየት ስልጣን አለው፡-

የዋጋ ቁጥጥርን የሚመለከቱ ሕጎችን ስለመጣ /አንቀጽ 790/፣ የአድሎ እርዳታ ስለመስጠት /አንቀጽ 799/፣ በመንግስት መስሪያ ቤት የሚሰጡትን ኦፊሴላዊ ወረቀቶችን በግዴልሽነት ስለመስጠት /አንቀጽ 800/፣ ኦፊሴላዊ ማስታወቂያዎችን ስለመጉዳት /አንቀጽ 802/፣ አስገዳጅ የሆኑ ኦፊሴላዊ መግለጫዎችን ወይም የሚመዘገቡ ነገሮችን ስለ አለመስጠት ወይም ስለ አለማስመዝገብ /አንቀጽ 803/፣ ስለተገቢ ያልሆነ ማስታወቂያ /አንቀጽ 804/፣

በሌለው ስልጣን ስለመገልገል /አንቀጽ 805/' ስለ ባለስልጣንን የመርዳት እምቢታ /አንቀጽ 806/' ትዕዛዛን ስለ አለመፈፀም /አንቀጽ 807/' ያለፈቃድ ስምን ስለመለወጥ ወይም በሌላ ስም ስለመጠራት /አንቀጽ 811/' ስለ አስደንጋጭ መግለጫዎች' ወሬዎች ወይም ማስታወቂያዎች /አንቀጽ 813/' ሀሰተኛ የአደጋ ምልክት ስለመስጠት /አንቀጽ 814/' የሌሎችን ስራ' ሰላምና እረፍት ስለማወክ ንግግር /አንቀጽ 816/' የበዓል ቀናቶችን ስለመጠበቅ /አንቀጽ 815/' ስለ ሃይማኖትን የመስደብና የማዋረድ ንግግር /አንቀጽ 816/' የበዓል ቀናቶችን ስለመጠበቅ /አንቀጽ 817/' አልኮል የሚያደርሰውን አደጋ ስለመከላከል /አንቀጽ 818/' ሰከሮ ወይም አእምሮ የሚያናውጥ ነገር ቀምሶ ሕዝብን ስለማወክ /አንቀጽ 819/' የምግብና የመጠጥ ቤቶችን ስለመጠበቅና ስለመቆጣጠር /አንቀጽ 820/' እንስሳትን በሚያስቅቅ ሁኔታ ስለማንገለታት /አንቀጽ 822/' የሰዎችን ሰላማዊ ኑሮ ስለመንከት

/አንቀጽ 823/' በአደገኞች ሰዎች ወይም በእንሰሳት ላይ ተገቢውን ቁጥጥር ስለ ማድረግ /አንቀጽ 824/' የሰዓት እላፊ እና በሌሊት መዘዋወርን ስለመቆጣጠር /አንቀጽ 825/' መንገዶችና የህዝብ መሰብሰቢያ ስፍራዎችን ስለመቆጣጠር /አንቀጽ 827/' ምግቦችን' መጠጦችንና ሌሎች ሽቀጦችን ስለ መቆጣጠር /አንቀጽ 833/' አስከሬን ስለመቅበርና ስለማቃጠል የወጣውን ደንብ ስለመጣስ /አንቀጽ 837/' ስለ የእጅ እልፊትና ቀላል የሃይል ድርጊት /አንቀጽ 840/' አስከሬን ወይም ቁስለኛን ስለ አለማስታወቅ /አንቀጽ 841/' ስለ በግል ነፃነት ላይ የሚፈጸሙ የደንብ መተላለፍ ጥፋቶች /አንቀጽ 842/' የግል ሚስጥር የመጠበቅ መብትን ስለመንከት /አንቀጽ 843/' ስለ በክብር ላይ የሚፈጸሙ ቀላል ጥፋቶች /አንቀጽ 844/' ስለ በመልካም ስነ ምግባርና መልካም ጠባይ /ሞራሊቲ/ ላይ የሚፈጸሙ ጥፋቶች /አንቀጽ 845/' ስለ አስነዋሪ የዝሙት ጥያቄና የብልጽግና ተግባር /አንቀጽ 846/' ለብልግና ተግባር የሚያነሳሳ ማስታወቂያ መግለጫ ስለማውጣት /አንቀጽ 847/' የማስወረጃ ዘዴዎችን ስለማስተዋወቅ /አንቀጽ 848/' እጽዋትና እንሰሳትን ስለመጠበቅ /አንቀጽ 850/' የመንግስትና የግል ንብረቶችን ስለመጠበቅ /አንቀጽ 851/' ስለቀላል ስርቆት /አንቀጽ 852/' እሸት ስለመቅጠፍና ከማሳ ስለመቃረም /አንቀጽ 853/' ንብረቶችን መስወርና አግባብ ላለው ባለስልጣን ስለ አለማስተዋወቅ /አንቀጽ 855/' የሌላ ሰውን ንብረት ስለማበላሸት ወይም ዋጋው እንዲቀንስ ስለማድረግ /አንቀጽ 856/' በሕዝብ ሃውልቶች ላይ ጉዳት ስለማድረስ /አንቀጽ 857/' የሌላውን ሰው ጥቅም በተንኮል ስለመጉዳት /አንቀጽ 858/' ስለወሰላታነት /አንቀጽ 859/' ሌሎች ጥቅሞችን በማጭበርበር ስለማግኘት /አንቀጽ 860/' ስለአውቃለሁ ባይነት /አንቀጽ 861/ እና

14. ስለክስ አቀራረብ

1. የደንብ መተላለፍ ጥፋት የተፈፀመው በሰው አካል 'ነፃነት' ክብር ወይም ንብረት ላይ ሲሆን ክስ የሚቀርበው በግል ተባብሮ ወይም እርሱ በሚወክለው የቅርብ ዘመድ ወይም በተበደለው ሰው በተመረጠ ሌላ ሰው አማካኝነት ሊሆን ይችላል::
2. የደንብ መተላለፍ ጥፋቱ የተፈፀመው በክልሉ መንግስትና ህዝብ

ጥቅም ላይ በሆነ ጊዜ ከሱ የሚቀርበው እንደ አግባብነቱ በሚመለከተው የቀበሌ የፍትህና ደንብ ማስከበር ጽ/ቤት ወይም የቀበሌ አስተዳደርና ፀጥታ ዘርፍ አማካኝነት ይሆናል፡፡

15. ስለቅጣት

ማህበራዊ ፍርድ ቤት በዚህ አዋጅ መሰረት የቀረበለትን የደንብ መተላለፍ ጉዳይ ካጣራ በኋላ ከሚከተሉት አንዱን ሊወሰን ይችላል፡፡

1. ተከላሹ ጥፋተኛ ሆኖ ካገኘው ይቅርታ እንዲጠይቅ፤ አስፈላጊ መሆኑን ከተረዳም የአካባቢውን ባህልና ልምድ መሰረት በማድረግ ለተጎጂው ተመጣጣኝ ካሳ እንዲከፍል ሊወሰን ይችላል፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ፍርድ ቤቱ፡-

ሀ/ በማንኛውም ጥፋተኛ ላይ እስከ ብር 300 /ሶስት መቶ ብር/ ለመድረስ የሚችል የገንዘብ መቀጮ ሊወሰንበት ይችላል፤ ገንዘቡም ለቀበሌው ጊዜ ይሆናል ወይም

ለ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ ቁጥር ሀ ድንጋጌ መሰረት ለመፈፀም ያልተቻለ እንደሆነ ከ 7 ቀን እስከ አንድ ወር የሚደርስ ለህብረተሰቡ ጠቃሚ የሆነና ከጥፋተኛው መያ ጋር ተዛማጅነት ያለው ማህበራዊ ስራ እንዲሰራ ሊወሰን ይችላል፡፡

16. ስለ ፍታብሄር ክስ አመሰራረትና ሂደት

1. ማንኛቸውም የፍታብሄር አቤቱታ ወይም ክስ ለማህበራዊ ፍርድ ቤቱ በቃል ወይም በጽሁፍ ሊቀርብ ይችላል፡፡
2. ተከላሹ ወይም ተጠሪው በቃል ወይም በጽሁፍ መልስ መስጠት ይችላል፡፡
3. ጉዳዩን ለመመልከት የተመደበው የማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኛ የአካባቢውን ባህልና ልምድ መሰረት በማድረግ ሁለቱንም ለማግባባ ባለጉዳዮችን በተናጠል ወይም በጋራ ማጋገር ይችላል፡፡
4. ማህበራዊ ፍርድ ቤቱ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ምስክሮችን አስቀርቦ ይሰማል፡፡ ምስክር የሚሰማም በአካባቢው ባህል ወግና ልምድ መሰረት ይሆናል፡፡
5. የማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኞች የቀረበላቸውን ጉዳይ ከ 30 ቀናት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ በማስተናገድ መርምረውና አጣርተው መወሰን ይኖርባቸዋል፡፡

17. ስለመጥሪያ አላላክ

1. በፍታብሄርም ሆነ በወንጀል ነክ ጉዳይ አቤቱታ ወይም ክስ የቀረበበት ወገን ወደማህበራዊ ፍርድ ቤቱ እንዲቀርብ

የአካባቢውን ባህልና ወግ መሰረት ያደረገ መጥሪያ
ይላክለታል፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ ቢኖርም ተጠሪው
ወይም ተከላሽ ማህበራዊ ፍርድ ቤቱ ተግባሩን
በሚከናወንበት ቦታ በአጋጣሚም ቢሆን ከተገኘ መጥሪያ
መፃፍ አስፈላጊ ሳይሆን በማህበራዊ ፍርድ ቤቱ ሰብሳቢ
ስለቀረበበት ጉዳይ በቃል ሊነገረው ይችላል፡፡

3. ማህበራዊ ፍርድ ቤት ምስክሮችን መስማት የመረጠ እንደሆነ የአካባቢውን ባህልና ወግ መሰረት ያደረገ መጥሪያ ልክላቸዋል፡፡

4. አንድ ተከላሽ በደንብ መተላለፍ ክስ ቀርቦበትና መጥሪያ ተልኮለት ወይም ተነግሮች ለዚህ በተያዘው ቀን ቀጠሮ ሳቀርብ የቀረ እንደሆነ ድጋሜ መጥሪያ ይላክለታል፡፡ አሁንም በሁለተኛ ጊዜ ሳቀርብ ቢቀር በቀበሌው የፍትህና ደንብ ማስከበር ጽ/ቤ በኩል እንዲቀርብ ሊደረግ ይችላል፡፡

18. ስለ ውክልና

1. ከተከራካሪዎች ወገኖች አንዱ በዕድሜ በህመም ወይም በሌ ከአቅም በላ በሆነ ከባድ ምክንያት መቅረብ ያልቻለ እንደሆነ በቅርብ ዘመዶቹ ወይም በሌላ በመረጠው ሰው አማካኝነት ሊወከል ይችላል፡፡

2. ከተከራካሪ ወገኖች አንዱ የመንግስት ወይም የግል ድርጅት ወይም ሌላ የህግ ሰውነት ያው አካል በሆነ ጊዜ ክርክሩ ድርጅቱ በሚወከለው ሰው አማካኝነት ይቀርባል፡፡

19. ስለ ይግባኝ

1. የመጀመሪያ ደረጃ ማህበራዊ ፍርድ ቤት በሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ወገን ለይግባኝ ሰሚው ማህበራዊ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል፡፡ ሆኖም በሚከተሉት ምክንያቶች ካልሆነ በስተቀር ይግባኝ ለማቅረብ አይቻልም፡-

ሀ/ ፍርድ ቤቱ የቀረበለትን ማረጃ ሳይቀበል የቀረ እንደሆነ፤

ለ/ ውሳኔው ግልጽ የሆነ አድሎ ተፈፅሞበታል የሚያሰኝ ሁኔታ መኖሩ የታመነ እንደሆነ፤

ገጽ 12 የኦሚራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ገዢ ሕግ ጋዜጣ ቁጥር 2 ታህሳስ 21/////////2000 ዓ.ም

ሐ/ ፍርድ ቤቱ የአንዱን ወገን ክርክር ሰምቶ ሌላውን ሳይሰማ ውሳኔ ሰጥቶ ከሆነ፤ መ/ መደለያ መቀበል ወይም ፍርድን የሚያዛቡ ሌሊች ማናቸውም ድርጊቶች መፈፀማቸው ከተረጋገጠ፡፡ 2. ይግባኙ ሊቀርብ የሚችለው የመጀመሪያ ደረጃ ማህበራት ፍርድ ቤት ውሳኔ በሰጠ በ 15 ቀናት ውስጥ ይሆናል፡፡ 3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገው ቢኖርም በውሳኔው ቅሬታ ያለው ወገን ከፍ ብሎ በተጠቀሱት ቀናት ውስጥ ይግባኙን ያላቀረበው በበቂ ምክንያት መሆኑን በማረጃ ካረጋገጠ ይግባኙን ለይግባኝ ሰሚው	

ማህበራዊ ፍርድ ቤት በ 5 ቀናት ውስጥ ሊያቀርብ ይችላል፡፡

4. ይግባኝ ሰሚው ማህበራዊ ፍርድ ቤት ጉዳዩን ካጣራ በኋላ ከላይ በንዑስ አንቀጽ 1 ከፊደል ተራ ቁጥር ሀ-መ ከተዘረዘሩት አንዱ ተፈጽሞ ካገኘው ይግባኝን አስቀርቦ ሌኛውን ወገን በመጥራት እንደገና አከራከሮ ለማሰማት ጥረት ያደርጋል፡፡ ስምምነት ላይ ለመድረስ ያልቻሉ እንደሆነ የመሰለውን ውሳኔ ይሰጣል፡፡ ውሳኔውም የመጨረሻ ይሆናል፡፡

20. ፍርድ ቤቶች ስለሚመሩበት ስነ ስርዓት

1. ማንኛውም ማህበራዊ ፍርድ ቤት ወይም ዳኛ የሽምግልና ስራውን በአካባቢው ባህል¹ ወገና ልምድ መሰረት ያካሂዳል፡፡
2. ማህበራዊ ፍርድ ቤቶች የፍታብሄር ስነ ስርዓትንም ሆነ የወንጀለኛ መቅጫ ስነ ስርዓት ህግጋትን በዝርዝር ተከትለው እንዲሰሩ አይገደዱም፡፡

ገጽ 13 የኦሚራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት የዘረ ሕግ ጋዜጣ ቁጥር 2 ታህሳስ 21/2000 ዓ.ም

3. ባለጉዳዩች በተያዘው ጉዳ መግባባት ላይ የደረሱ እንደሆነ ስምምነቱ በጽሁፍ እንዲሰፍር ይደረጋል፡፡
4. ግራ ቀኙ ወገኖች በሽምግልና ያልየሰማሙ እንደሆነ የአካባቢውን ባህል፣ ወገና ልምድ መሰረት በማድረግ ውሳኔ ይሰጣሉ፡፡ ውሳኔውም በጽሁፍ እንዲሰፍር ይደረጋል፡፡

21. ስለ አፈፃፀም

የቀበሌ አስተዳደሮች በዚህ አዋጅ መሰረት በማህበራዊ ፍርድ ቤቶች የሚሰጡ ትዕዛዞችንና ውሳኔዎችን የማስፈፀም ግዴታ አለባቸው፡፡

22. ስለ ሰበር

1. ማህበራዊ ፍርድ ቤት በይግባኝ ሰሚነት ስልጣኑ አይቶ የሰጠው ውሳኔ አግባብ ላለው ወረዳ ፍ/ቤት ወይም የከተማ ነክ ጉዳዮች ፍርድ ቤት በሰበር ቀርቦ ሊታይ ይችላል፡፡ ሆኖም ጉዳዩ በሰበር ቀርቦ ሊታይ የሚችለው፡-
- ሀ/ የማህበራዊ ፍርድ ቤቱ ከስልጣኑ ውጭ የሆነ ጉዳይ አይቶ የወሰነ እንደሆነ ወይም
- ለ/ ውሳኔው የዜጎችን መሰረታዊ መብቶችና ነጥቶችን በግልጽ

የሚጋፋ ሆኖ የተገኘ እንደሆነ ነው፡፡

2. እንደነገሩ ሁኔታ የወረዳው ወይም የከተማ ነክ ጉዳዮች ፍርድ ቤት በሰበር አይቶ የሚሰጠው ውሳኔ የመጨረሻ ይሆናል፡፡

ገጽ 14 የአማራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ዝክረ ህግ ጋዜጣ ቁጥር 2 ታህሳስ 21/2000 ዓ.ም

ክፍል አምስት

ልዩ ልዩ ደንጋጌዎች

23. ስለተሻሩና ተፈጻሚነት ስለማኖራቸው ህጎች

1. የቀበሌ ማህበራዊ ፍ/ቤቶችን ለማቋቋም የወጣው አዋጅ ቁጥር 20/1989 ዓ.ም /እንደተሻለ/ በዚህ አዋጅ ተሸሯል፡፡
2. ይህንን አዋጅ የሚቃረን ማናቸውም ህግ' ደንብ' መመሪያ ወይም የተለመደ አስራር በዚህ አዋጅ ውስጥ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

24. ደንቦችና መመሪያዎች የማውጣት ስልጣን

ይህ አዋጅ በክልሉ መንግስት ዝክረ ህግ ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

ባህር ዳር

ታህሳ **21** ቀን **2000** ዓ/ም

አያሌው ጎበዜ

የአማራ ብሔራዊ ክልል ፕሬዚዳንት